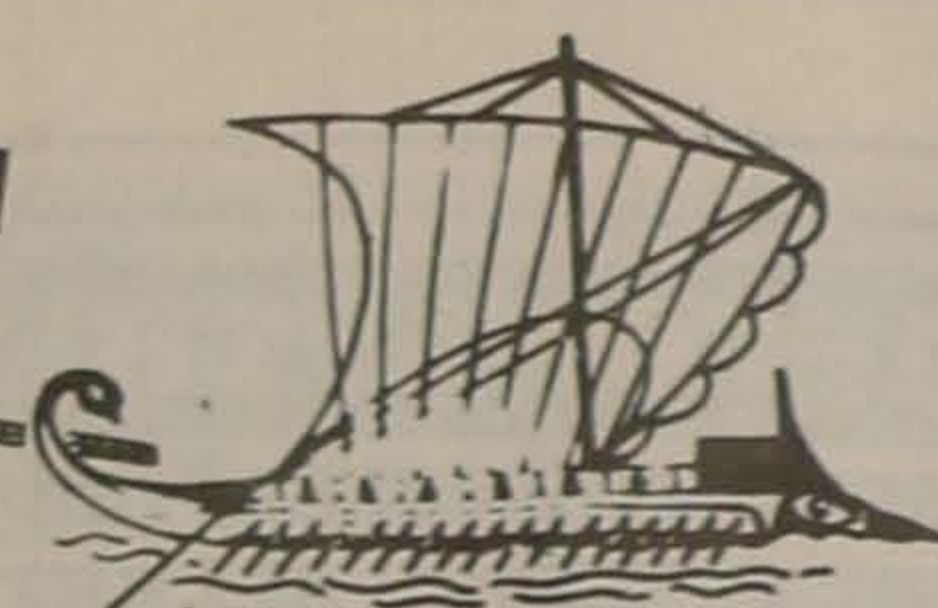

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΕΤΟΣ 4ο Αρ. Φύλλου 44 ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ ΑΓΟΥΣΤΟΣ 1992

ΒΟΥΛΑ ΠΑΤΟΥΛΙΔΟΥ

Η γενναία ελληνική ψυχή της Πόντιας Βούλας Πατουλίδου τίμησε την Ελλάδα στους 25 Ολυμπιακούς Αγώνες της Βαρκελώνης. Τα χρυσά μετάλλια της Βούλας Πατουλίδου και του Πύρρου Δήμα, αλλά και οι διακρίσεις του Βαθέριου Λεωνίδα, του Παύλου Σαητοΐδη, του Παναγιώτη Ποικαλίδη, της Μαρίας Σανσαοφίδου, της Αρετής Σιναπίδου και της Χριστίνας Θαλασσινίδου και του Κώστα Κουκουδλήμου, έδωσαν την πιο μεγάλη χαρά σ' όλους τους Έλληνες. Ήταν η νίκη του ελληνικού αθλητισμού, ήταν "για την Ελλάδα" όπως ανέκραξε ο Ολυμπιονίκης Πύρρος Δήμας, όταν σή-

κωσα τα βάρη. Να! "για την Ελλάδα", ήταν οι μεγάλες εκείνες στιγμές.

Γ' Συμπόσιο για τη Λογοτεχνία των Ποντίων

23 και 24 Ιανουαρίου 1993

Αφιερωμένο στην προσφορά των Ποντίων πνευματικών ανθρώπων Γιώργου Ζερζεζιδή και Παναγιώτη Τανιμανίδη θα είναι αφιερωμένο το Γ' συμπόσιο για τη λογοτεχνία των Ποντίων, που θα γίνει στη Θεσσαλονίκη το Σαββατοκύριακο 23 και 24 Ιανουαρίου 1993. Κατά τη διάρκεια του συμπόσιου θα λειτουργήσει έκθεση βιβλίου και άλλων έντυπων σκευών με τη λογοτεχνία των Ποντίων, καθώς και έκθεση φωτογραφίας από τη ζωή στον Πόντο, επίσης στο συμπόσιο θα συμμετάσχουν Πόντιοι τραγουδιστές, οργανοπαίκτες και χο-

ρευτικά συγκροτήματα. Τα κείμενα των λογοτεχνών που περιλαμβάνονται στις εισηγήσεις, θα τα διαβάσουν ηθοποιοί του ποντιακού θεάτρου. Θα γίνουν οι εισηγήσεις, "Η πεζογραφία των Ποντίων", "Ο λογοτέχνης Γιώργος Ζερζεζιδής", "Η προσφορά του Παναγιώτη Τανιμανίδη", "Πόντιοι εκπαιδευτικοί και λογοτεχνία", "Πόντιοι Ημαθιώτες λογοτέχνες", "Τα ποντιακά παραμύθια", "Θεατρικοί συγγραφείς λογοτέχνες" και "Μεταφορές ξένων συγγραφέων και λογοτεχνία των Ποντίων". "Δεσμός" Αρ. Φύλ. 33

ΠΟΝΤΙΑΚΟΙ ΣΤΙΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΟΣ ΤΟΥ 1940

Αχ πάσκουμαι στον πόλεμον, πάγω 'ς σήν Αλβανίαν

Μάννα, παρακάλ' τον Θεόν την Παναγίαν

- Να δι' με, μάννα, δύναμιν, πάντα μπροστά να πάγω.

και τον στρατόν του Μουσολίν', ταρματαγάν να φτάγω.

- Ο Μουσουλίνης εθάρρεψεν, πως στην Ελλάδα π' είναι

οι Πόντιοι οι Πρόσφυγες πολεμιστάδες 'κι είναι,

- Εμέν Ακρίτα λέγνε με, τον Ντούτσε 'κιφουούμαι

και αντί να είμαι σκλάβος στ', καλλίον να σκοτούμαι.

- Λέγω και ξάν θα λέγ' στο, στον πόλεμον θα πάγω

τον Μουσολίν' 'κι προσκυνώ και τεμενά 'κι εφτάγω.

- Με την παντέραν του Χριστού, θα γίνουμαι φαντάρος

τη Μουσολίν' το στράτευμαν, θα κόφτω άμον χάρος.

- Εποίκα όρκον στον Θεόν, μάνα, κι αν αποθάνω,

τη Μουσολίν' τη γενεάν απαδακές θα χάνω.

ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΕΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΟΡΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ ΣΤΟ ΤΟΡΟΝΤΟ ΤΟΥ ΚΑΝΑΔΑ

Όπως μας πληροφορούν (τηλεφωνικώς) από το Τορόντο του Καναδά, ιδιαίτερη εντύπωση και συγκίνηση προκαλεί η χορωδία της Ε.Λ.Β. σε κάθε εμφάνισή της.

Η χορωδία μετέβη στο Τορόντο, ύστερα από πρόσκληση

του εκεί Πολιτιστικού Συλλόγου Ημαθιωτών η "Βεργίνα" για να συμμετάσχει στις γιορταστικές εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στα πλαίσια των 125 χρόνων της ανεξαρτησίας της φίλης χώρας. Στην αποστολή

Συνέχεια στην 2η σελ.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΜΝΗΜΗΣ ΣΤΗ ΦΛΩΡΙΝΑ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Προσφύγων Κιουταχειωτών και Μικρασιτών Φλώρινας και της Ευξείνου Λέσχης Φλώρινας πραγματοποίησαν από τις 26 ως 27 Σεπτεμβρίου με απόλυτη επιτυχία, διήμεριδα εκδηλώσεων με τον τίτλο: "70 ΧΡΟΝΙΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ (1922-1992)"

Οι εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν με το εξής πρόγραμμα:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Σάββατο 26-9-1992

1. Στέψη προτομών:

α) Μητροπολίτη Κορυτσάς Φωτίου Καθηλίου, ώρα 5 μ.μ. (Πηλατ. Κονιόττας Ν. Καυκάσου)

β) Μακεδονομάχου, εκ Κιουταχείας, Ιωάννου Ιωαννίδη ώρα 6 μ.μ., (Πηλατ. Κιουταχείας Δήμου Φλώρινας).

2. Εισηγήσεις: ώρα 7 μ.μ.

α) "Μικρά Ασία: Λίκνο πολιτισμού με αιώνια ακατοβόλεια". (Εισηγητής: Αρχιμανδρίτης Ειρηναίος Χατζεφραϊμίδης).

β) "Οι Έλληνες Πόντιοι στην 70ετία 1922-1992".

(Εισηγητής: Ο κ. Λαζαρίδης Διαμαντής, τ. εκπ/κός και Εφορος της Επιτροπής Ποντιακών Μελετών).

3. Αναπαράσταση Μικρασιατικού γάμου.

(Παρουσίαση από τον Σύλλογο Ν. Ευκαρπίας - Θεσ/νίκης).

Εμφάνιση χορευτικού συγκροτήματος Ν. Ευκαρπίας - Θεσ/νίκης.

5. Εμφάνιση χορευτικού συγκροτήματος Ευξείνου Λέσχης Φλώρινας.

Κυριακή 27-9-1992

1. Αρχιερατική Θεία Λειτουργία

για και επιμνημόσυνη δέηση στον Μητροπολιτικό Ναό Αγ. Παντελεήμονος - Φλώρινας. Υπέρ των πεσόντων Ελλήνων του Πόντου, Μ. Ασίας και Θράκης.

2. Εγκαίνια έκθεσης φωτογραφιών και κειμηλίων από τις ΑΛΗΣΙΜΟΝΗΤΕΣ ΠΑΤΡΙΔΕΣ στο Εμπορικό Επιμελητήριο Φλώρινας. Ώρα 11 π.μ.

Β3. Συνουλία:

α) Δημοτική Παιδική Χορωδία Φλώρινας "Δημ. Λώτσης".

β) Μικτής Χορωδίας Ευξείνου Λέσχης Βέροιας.

ΑΞίζει να σημειωθεί ότι η συμμετοχή της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας με τη χορωδία της στις εκδηλώσεις προκάλεσε ιδιαίτερη εντύπωση. Η χορωδία συνόδευσε τα μέλη της Διοίκησης κ.κ. Γιάννης Μιχαηλίδης, Σιδρόπουλος Ηλίας και Καθατής Κώστας. Μάλιστα ο Αναπρόεδρος κ. Γιάννης Μιχαηλίδης απηύθυνε στους συμπατριώτες μας της Φλώρινας τον εξής θερμό χαιρετισμό:

"Κύριε πρόεδρε,

θέλω να σας ευχαριστήσω, από μέρους της Ευξείνου Λέσχης της Βέροιας, για την τιμή που μας κάνετε, καλώντας μας εδώ στην Φλώρινα, την πόλη που έχει κατά ξεχωριστό στον γεωγραφικό χώρο της Ελλάδας, Διακρίνεται θάβηγα για την πολιτιστική της δραστηριότητα και είναι η πόλη όπου δεσπόζει η χριστιανισμένη.

Ηρθαμε με προθυμία και γνώθυμους μεγάλη χαρά που πληροφορούμε τις τόσο σπουδαίες εκδηλώσεις της Ευξείνου Λέσχης Φλώρινας για τα 70 χρόνια Εθνικής μνήμης, 70 χρόνια ξεριζωμού, 70 χρόνια προσφυγιάς.

Ηρθαμε στην Ακριτική Φλώ-

ρινα και μαζί μας φέρνουμε την ευλογία της Παναγίας Σουμμελά, που ευκόλμασε να βοηθήσει όλο τον κόσμο, που τώρα τελειωτά αναστατώθηκε.

Αγαπητοί φίλοι και πατριώτες, δεν θέλω να σας κουράσω, θα πω λίγα λόγια για την Ευξείνου Λέσχη Βέροιας:

"Ιδρύθηκε το 1955. Από τότε μέχρι σήμερα δημιουργεί και έχει δραστηριότητα στο θέατρο, στο χορευτικό, στην εκμάθηση λύρας και σε όλους τους τομείς που έχουν σχέση με την τόσο σπουδαία παράδοσή μας. Το τελευταίο 7 χρόνια κάναμε κατά ξεχωριστό, και πολύ σπουδαίο:

Με την ιδέα κόποιων μελών και με μπειύθινες πρωτοβουλιές άρχισε να δημιουργείται χορωδία.

Στην συνέχεια με την έντονη προσπάθεια και ζωντανή παρουσία του Κώστα Κοροπανιωτάδη, μέλους της Ε.Λ.Β., δημιουργήθηκε αυτή η περίφημη χορωδία με το ομοζώντανο δυναμικά της, που αποστέφεται από 100 μέλη διαφόρων ηλικιών και πολλούς ηθοποιούς.

Με την χορωδία μας ηλαιοώσαμε πολλές εκδηλώσεις σε διάφορες πόλεις της πατρίδας μας και είμαστε στην διάθεση κάθε οδολογού Σωματείου και κάθε Συλλόγου.

Πρέπει να το πω και αξίζει μάλιστα, ότι δηλαδή εντός των προσέχων ημερών η χορωδία μας θα πάει στο Τορόντο του Καναδά, ύστερα από πρόσκληση, όπου θα πληροφορήσει τις εκδηλώσεις για τα 125 χρόνια της ανεξαρτησίας του Καναδά.

Όπως όλοι ξέρουμε και εκεί υπάρχει το πρόβλημα έντανο με τους Σκοπιανούς και η παρουσία μας είναι απαραίτητη

Συνέχεια στην 2η σελ.

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ

"Για την Ελλάδα"

Στους 25ους Ολυμπιακούς Αγώνες της Βαρκελώνης το μεγάλο της ελληνικής ψυχής της Πόντιας Βούλας Πατουλίδου και των άλλων αθλητών μας, οι περισσότεροι από τους οποίους είναι ποντιακής καταγωγής, μας έδωσε πολλή χαρά, μας γέμισε με εθνική υπερηφάνεια.

Σ' αυτούς τους αγώνες οι αθλητές μας αναπροσέψυσαν το άψυχο γένος των Ελλήνων εκείνων της αρχαιότητας που έδωσε στην Οικουμένη υψηλά παραδείγματα σε ευγενείς αγώνες.

Στη Βαρκελώνη η Γαλανόλευκη υψώθηκε για να υπενθυμίσει στην Οικουμένη ότι, η πη-

γή κάθε καλού, κάθε ωραίου βρίσκεται στην Ελλάδα. Ο Εθνικός μας Ύμνος ακούστηκε σ' όλη τη Γη. Είναι από τους θαυματοειδέστερους ύμνους του κόσμου. Είναι ένα Ύμνος στο ανώτερο ελληνικό αγαθό, που ονομάζεται Ελευθερία, που γεννήθηκε κι ανατράφηκε στην Πατρίδα μας.

Οι Ολυμπιονίκες μας στη Βαρκελώνη, με τη θαυμάσια και δημιουργική τους παρουσία, άνοιξαν το κλειδωμένο παρελθόν και άφησαν να μπει φως στον κόσμο του αρχαίου μας πολιτισμού.

Ανάσπασαν το λαμπρό μεγαλείο στο δοξασμένο "Ολυμπιακό τόπος" και μας έδωσαν αισθητά σχήματα και ωραιότητες

παραστάσεις. Οι εικόνες είναι σπάνιες και ομοζώνταντες. Ανασταίνουν την ιστορία και την κάνουν παρόν. Και τότε...

Οι σάβηγγες τραντάζουν πολύπληκτες την ατμόσφαιρα με τη μεταλλική και παυδιδιπλη ιαχή, εκεί στη "Στόα των Ηκών" του Σταδίου της Ολυμπίας, τη στιγμή που εισέρχονται οι Ολυμπιονίκες από τη μεγάλη πύλη. Ο κόσμος χειροκροτά.

Ο Πινδαρος, ο μεγαλύτερος λυρικός ποιητής απαγγέλει τους νέους του, περίφημους επινικούς ύμνους, για να υμνήσει τους Ολυμπιονίκες. Οι Ρόδοι γράφουν με επάργυρα κι επήκρυσαν γράμματα τον ύμνο του Πινδαρού για τις νέες νίκες των Ελλήνων πάνω στη λεία

μαρμάρηνη επιφάνεια της στήλης, δίπλα ακριβώς στο όνομα του Διαγόρα, ενώ τα συγκινημένα πλήθη διαβαλού τη δόξα των νέων Ολυμπιονικών. Η Καλλιπότερα, η κόρη του πολυκίτη Ολυμπιονίκη Διαγόρα, βρίσκεται μόνη από τις γυναίκες μέσα στο Στάδιο. Ο πανοραχικός άγραφος νόμος απαγορεύει την είσοδο των γυναικών μέσα στο Στάδιο. Οι άλλες γυναίκες είναι συγκεντρωμένες ψηλά κι έξω από τον Ολυμπιακό χώρο, στο λόφο "Κρόνιου" από όπου παρακολουθούν τους αγώνες. Οι Ελληνοδόκιες παρατηρούν - θυμίζουν την Καλλιπότερα την ισχύ του απαγορευτικού άγραφου νόμου. "Έκω ανψιό, τρία οδέλφια, γιο, πατέρα

Ολυμπιονίκες" λέγει, "και γι' αυτό πρέπει να δω και να καμαρώσω τους νέους Ολυμπιονίκες". Οι Ελληνοδόκιες μένουν βουβοί μπρος το αποκαλυπτικό και οξυμιακό λόγο της Κρίσιμη η θέση τους, ιστορική η απόφασή τους. Τελικά την επιτρέπουν. Έσπασε το πανάρχαιο απαγορευτικό έθιμο. Άνοιξε τον Ολυμπιακό χώρο και τ' Ολυμπιακό Πνεύμα στη γυναίκα όλου του κόσμου, όλων των λαών κι όλων των εποχών. Οι τρεις γιοί του Διαγόρα για να τιμήσουν τους νέους Ολυμπιονίκες στεφανώνουν τον πατέρα τους και τον περιφέρουν στους ώμους τους μέσα στο Στάδιο. Το πλήθος όρθιο στις κεραίες χειροκροτά. Η κερή αγριελιά χαμηλώ-

Του Γιάννη Α. Μελετίδη

νει τους τρυφερούς κλάδους της. Έρχεται αμέσως η δόξα με το χρυσό της δρεπάνι, κόβει τους κότυπους και στεφανώνει τους δύο Ολυμπιονίκες μας, τη Βούλα Πατουλίδου της Κρισίμη η θέση τους, ιστορική η απόφασή τους. Τελικά την επιτρέπουν. Έσπασε το πανάρχαιο απαγορευτικό έθιμο. Άνοιξε τον Ολυμπιακό χώρο και τ' Ολυμπιακό Πνεύμα στη γυναίκα όλου του κόσμου, όλων των λαών κι όλων των εποχών. Οι τρεις γιοί του Διαγόρα για να τιμήσουν τους νέους Ολυμπιονίκες στεφανώνουν τον πατέρα τους και τον περιφέρουν στους ώμους τους μέσα στο Στάδιο. Το πλήθος όρθιο στις κεραίες χειροκροτά. Η κερή αγριελιά χαμηλώ-

νει τους τρυφερούς κλάδους της. Έρχεται αμέσως η δόξα με το χρυσό της δρεπάνι, κόβει τους κότυπους και στεφανώνει τους δύο Ολυμπιονίκες μας, τη Βούλα Πατουλίδου της Κρισίμη η θέση τους, ιστορική η απόφασή τους. Τελικά την επιτρέπουν. Έσπασε το πανάρχαιο απαγορευτικό έθιμο. Άνοιξε τον Ολυμπιακό χώρο και τ' Ολυμπιακό Πνεύμα στη γυναίκα όλου του κόσμου, όλων των λαών κι όλων των εποχών. Οι τρεις γιοί του Διαγόρα για να τιμήσουν τους νέους Ολυμπιονίκες στεφανώνουν τον πατέρα τους και τον περιφέρουν στους ώμους τους μέσα στο Στάδιο. Το πλήθος όρθιο στις κεραίες χειροκροτά. Η κερή αγριελιά χαμηλώ-

Εύγε Βούλα! Την στιγμή εκείνη ένα κάτασπρο περιστερί ξεπετάγεται μέσα από τα καλόμετρα του Πόντου. Δεν είναι μοιρολόγι αυτό που μεταφέρει. Είναι ένας χρυσός ιερός βροχίμενος μέσα από τα τριβόρα του έθνους. Είναι μαζί και προσευχή και προφητεία.

"... η Ρωμανία κι αν πέφασε ανθεί και φέρει κι άλλο".

Εύγε Πύρρο! Ημαρτυρική Βόρειο Ηπειρος πανηγυρίζει. Υ-

στερο πληροφορεί τους άλλους μεγάλους αθλητές μας, τη Βαθέριο Λεωνίδα, τον Παύλο Σαητοΐδη, τον Παναγιώτη Ποικαλίδη, τη Μαρία Σανσαοφίδου, την Αρετή Σιναπίδου, τη Χριστίνα Θαλασσινίδου και τον Κώστα Κουκουδλήμου και τους οσίγγιες ένα ένα το κέρ.

Στη συνέχεια τους φθιβρίζει την "ευρημία" τον έπαινο. "Όλοι εσείς που διακρίθηκαν στη Βαρκελώνη, έχετε μερίδιο στην ευρημία" τους λέει. Έσπασαν και πάλι τα χειροκροτήματα.

Και τη λαμπρή εκείνη ημέρα ηρωταίνευσε στο νου και στην καρδιά όλων των αθλητών μας κι όλων των Ελλήνων η ιδέα της Πατρίδας "Για την Ελλάδα". Να! "για την Ελλάδα".

"ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ"

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ
Οικονομολόγος - Συγγραφέας
Θουκυδίδη 2 - Τηλ. 0331 - 25.282

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΑΤΣΙΚΑΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.

"ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ"

ΤΗΛ. 0331/66.913 - FAX
0331/66.979

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός
Τηλ. 0331 - 28.356

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 1.000 Δρχ.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

* Οι στίλβες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του

* Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες

Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται

Το Αρκάδι του Πόντου

Ο Κώστας Παμπούδακς, την στιγμή που οι Τούρκοι έμπαιναν στη Μονή του Αρκαδίου, πυροβολεί την πυριτιδαποθήκη και όλοι μαζί Έλληνες και Τούρκοι ανάγονται στον αέρα.

Ήταν μια ηρωική πράξη. Μια απόφαση της στιγμής ενός παλικαριού.

Το ίδιο έγινε με τους Γέρο Σαμουήλ, Καψήλη, Βρετάνο, Γεωργάκη Ολύμπιο.

Αυτό όμως που έγινε στον Πόντο δεν έχει ξαναγίνει ποτέ.

Οι σφαίρες των υπερασπιστών του σπηλαιού τελείωσαν. Αλλά λύση δεν υπήρχε μόνο η παράδοση.

Υπάρχει, φωνάζει ο αρχηγός Καραβασιλογιάννης Γιώργης. Θα παραδώσουμε τα πτώματά μας στους Τούρκους. Θα σκοτώσει ο ένας τον άλλο για να σώσουμε τα γυναικόπαιδα.

Η απόφαση είναι σκληρή, απόφαση υπέρτατης θυσίας. Τι δέχονται όλοι, αφού θα σωθούν τα 650 γυναικόπαιδα.

Δίνει το περιστρόφο στον Ταγκάη Γιώργη. Θα μας σκοτώσεις όλους, και αφού σκωτώσεις όλη την σημαία θα σκοτωθείς κι εσύ.

Αγκαλιάζονται και φιλιούνται με δάκρυα στα μάτια. Οι θρήνοι των γυναικών και τα κλάματα των παιδιών έρχονται στ' αυτά τους, σαν μοιρολόγια.

Για την πίστη και την πατρίδα μας, λέει με συγκινητική φωνή ο αρχηγός.

Ο Ταγκάη Γιώργης πυροβο-

λεί. Ο πρώτος υπερασπιστής του σπηλαιού πέφτει. Υστερα άλλος, άλλος. Φτάνει στα δύο του παιδιά, σταματάει ήλιο, τα κοιτάζει κατάματα, βλέπει τα θαρραλέα μάτια τους, και ύστερα ρίχνει, ρίχνει. Δεν βλέπει, ρίχνει συνέχεια. Υστερα σταματάει για ήλιο. Αρνάει ένα άσπρο πανί, το καρφώνει στο ξίφος και το σπκώνει. Οι Τούρκοι ουρλιάζουν από τη χαρά τους.

Γιασασίν, γιασασίν, ακούει της ζητωκραυγής τους. Πλησιάζουν οι Τούρκοι. Νά ένας ταξέτης ανεβαίνει κιάλια στο σπήλαιο.

Ο Ταγκάη Γιώργης κυττάει την κάνη του περιστρόφου του και ύστερα πιέζει τη σκανδάλη. Ο τελευταίος των γενναίων υπερασπιστών πέφτει μαζί με τη ρευστή σημαία. Οι άντρες, οι Έλληνες είναι όλοι νεκροί. Το Αρκάδι του Πόντου.

Αυτά τα διάβασα στο βιβλίο του Γ. Λαμπιδή "Τοπάη Οσμάν", και τα γράφω κι' εγώ να δημασιευτούν στις ποτασικές εφημερίδες και περιοδικά, για να μάθουν οι νέοι μας, τις θυσίες των προγόνων τους.

Τα ήλγια αυτά ας είναι μνημόσυνο για τους γενναίους υπερασπιστές του σπηλαιού και για όλους, όσους θυσίασταν, για να χαρίσουν σε μας, ό,τι καλύτερο υπάρχει, την ελευθερία.

Δημ. Κεβρεκίδης

Σημείωση: Αναδημοσιεύεται από το "ΤΟ ΒΗΜΑ" της Ε.Λ.Θ. Φεβρ. 1987.

Λ Α Ο Γ Ρ Α Φ Ι Κ Α

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. Βαρέα = ποήυ
2. Βοήζινε = βυθίζου
3. Βουκόη = βοσκόη
4. Γαθελίνε = παρηγοριού-νται
5. Γαθελίνον = παρηγοριά
6. Παργάνια = παηλώματα
7. Γονικά = γονείς
8. Γούηα = θαιμός
9. Γριθεύα = σφάζω
10. Γύνιν = υνί

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Ο Γιώρτζη Μωρέσσας 'κι εφογούντον τοι λυκ'ς

Ποσμάς και τσομουράχτσος ο Γιώρτζη Μωρέσσας, εζ' ας' οσπίτ' 'κι έβγαίνεν. Ούθον την ημέραν εκάθουτον απέσ'.

Εναν ημέραν ο γιός ατ' ο Μήτον εθιογοπίασεν με τον Πανίκαν της Μωυθάβας. Ο Μήτον επατ' νεν ποδάρ' και έλε-

γεν: "Ο κύρ'ιμ' κι φογάται τοι λυκ'ς". Ο Πανίκας πα αγνόν έρχουτον, ατόν: "Πώς γίνεται ο κύρη σ' να μη φογάται τοι λυκ'ς; Ο λυκόν εν' άγρον τζα-ναβάρ κι' ούη' φογούνταν ατόν".

Ο Μήτον εγέλασεν κι' είνεν ατόν:

- Νέπαι, μ' είσαι σούτεθας. Ας λέγω σε πως γίνεται. Ο κύρ'ιμ' εζ' ας' οσπίτ' 'κι 'εβγαίν' και ο λυκόν πα σ' οσπίτια απέσ' κι εμπαίν'. Αήλο γιατί να φογάτ' ατόν".

Η φτώχεια

Η Παλάσσα αση Σικκλή, έτον φτωκέσσα και καμμίον τα παιδιά τς' ψωμίν' κι εκόρταζαν. Οι Χοντράντ' πα σ' οπάν' την μαχαλήν ήταν πηούσιοι και εζή-νταν καλή. Σ' οσπίτ'ν ατουν τη πουλή το γάηαν πια ευρύνουτον.

Ούνταν εκήλαιον τα παιδιά 'τα και τ' έναν εψηλάφωρον ψωμίν, τ' άλλο τσορούκιο 'κι είκεν, τ' άλλο ελάσκουτον ακάμισσον και αβράκωτον, η Παλάσσα ε-νεστένοζεν κι' ελέγεν:

- Ντο ν' εφτάγ' ατέν την φτώ-

χειον. Αμόν τίζα εγρίβωκεν απάν έμρον και 'κι ακπάεται. Ευ-λημέντσα! Δέβα μίαν πα ση Χοντράντων κι' επεκέι 'ς σ' εμάς! Εμεις πάντα οδοκά είμες. Ού-νταν θέητς' έλα!...

Παραδοσιακά δίστιχα

- Σο τσαιροκόψιμο σ' επάρ κι' εμέν αγάτεν.

Ση κρεβατή σ' το γιαν κεκά ποίσον κι' εμέναν τόπον.

- Ση Παναγίας το ποτάμ' είναι κίσσας φωθέας

Εσ κι έρται το μικρόν τ' αρνίμ' με τ' άσπρα τ' εμποδέας.

- Χαμελινόν Καρακαπάν, ας χαμελίν κι ο ήλιος. Ας χαμελίν τ' αρνόπο μ' κόκκινον κι' αμόν μηλόπον.

- Αούτα τ' άστρα τ' ουρανού να έσαν λεφτοκαριά,

θ' έβγαηα τα σα τοίπιας ημ' κι' εκόμπωνα νυφάδες.

- Άστρα μη περηφανείτα με τη νύχταν ντο γυρίζω,

σεβτάν εκω σην κάρδια μου και πώς να ταιανίζω.

- Το σπύι σ' ετριγυρίζα ε-

κράτνα σα κεράνια.

Κι' εσύ την πόρταν κ' ένοιγες κι' έτρωγα τα πορόνια.

- Σα ηλάτνα αστράφτ' και βροντά σην Τραπεζούνταν βρεχ

Εμέν ποηήα μ' επέπετεν η μόνα μ' αήλο κι' εκ.

- Σον ουρανόν κρεμάεται ασημένεν καντήλιαν,

κι' εγώ είμαι ο σην Αουραόν τ' αρνίμ' ο σην ποητήλιαν.

Επωνύμων

στικουργών

Τη σεβτάν λέγνε άσιμον και σίδερον καμένον

αήλο εκείνο την καρδιάν ό-που εν' καρφωμένον.

Φίλων Κτενίδης

Τραπεζούς, 1911

Αθηναίος και Μόκωρα, Σαρά-ντων, Τσασκατάντων.

Ν' εκείμουν σ' εγκαλόπο σου πέντ' ώρας κι έναν κάρτον.

Βασίλης Ευθυμιάδης

Κρώμνη 1915

"Το χουλέν το ψωμίν"

Στα χωριά του Πόντου, παρ' όλη τη φτώχεια που τάδερε, επικρατούσαν ορισμένες συνή-θειες που έδεικναν την απηοκε-ριά και τη φιλοξενία των κατοί-κων. Μια απ' αυτές ήταν και η συνήθεια μοιράσματος ζεστού ψωμιού (χουλέν ψωμίν).

Σε κάθε μαχαλή υπήρχε ένας και μοναδικός φούρνος, που έ-παιρνε 20-26 ψωμιά μιάμιση οκάς. Συνήθως ζύμωναν τρεις - τέσσερις και περισσότερες οι-κογένειες η μια πίσω απ' την άλλη, μια και άναψε ο φούρ-νου, και όλος ο τόπος μοσκοβο-λούσε ζεστό ψωμί. Μα κανένα σπύι δεν έμνησκε χωρίς να δο-κιμάσει το ζεστό ψωμί. Τρία και τέσσερα ψωμιά, μοιράζαν, από ένα κομμάτι σε κάθε σπίτι του μαχαλή.

Εκτός απ' αυτό υπήρχε και το καθορισμένο έθιμο για τους συγγενείς και τις ποηύ κοντινές φιλικές οικογένειες στο χωριό. Στ' αδελφια, στα παιδιά, που αποτεθούσαν ξεχωριστά οικο-γένεια, έστεθιαν ολόκληρο ψωμί. Η ποσότητα του ζεστού

ψωμιού που έστεθιαν στις συγ-γενικές και φιλικές οικογένειες έδειχνε το βαθμό συγγενείας και φιλικών δεσμών ανάμεσά τους.

Συνέεφετε να μαλώσουν σ-ναμεταξύ τους οι συγγενικές και φιλικές οικογένειες. Όμως το ζεστό ψωμί δεν το σταμα-τρώσαν, εξακολουθούσαν να το στέθιουν. Και όταν συνέβρι-νε να το σταματίσουν, τότε οι σχέσεις τους ήταν ποηύ τετα-μένες.

Το ζεστό ψωμί το πήγαιναν πρόθυμα τα μικρά παιδιά της οικογένειας στο φιλικό σπύι, ό-που τα φίλειαν και τα κερνού-σαν.

Για τα μικρά παιδιά της οικο-γένειας και των στενών συγγε-νικών και φιλικών οικογενειών όσοι ζύμωναν έφτιαχναν μι-κροποηικα ψωμιάκια με αυγό μέσσα και τα δούριζαν. Η χαρά των παιδιών ήταν ποηύ μεγά-λη. Όλη μέρα κρατούσαν το "κοθόθ" στο χέρι και μόνο το βράδυ το σπάνανε. Βγάζανε το αυγό και τούτρωαν μαζί με τους φίλους τους.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Εκδηλώσεις μνήμης στη Φλώρινα

συνέχεια: από την 1η σελ. στις εκδηλώσεις.

Τελειώνοντας, θέλω να πω κάτι για το ηεγόμνο Μακεδο-νικό θέμα:

"Δεν είναι παράξενο αν κά-ποιοι μεμονωμένοι είναι ανι-στόρτοι. Είναι κάτι το φυσικό για τα σημερινά δεδομένα.

Όμως, ηγέτες κρατών ανι-στόρτοι, δεν δικαιολογούνται και ας φροντίσουν να συνέθ-θουν.

Καλή βραδιά".

Και ο "Αργοναύτης" με τη σει-ρά του απευθύνει στα αδελφά Σωματεία της Φλώρινας τα πιο θερμά του συγχαρητήρια για τις αξιόλογες εκδηλώσεις που πραγματοποιήσαν με τόση επι-τυχία.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ο "Αργοναύτης" ως γνωστόν εκδίδεται από την Ευξείνο Λέσχη Βέροιας για μη κερδοσκοπικούς λόγους, αλλά για πνευμα-τική ανιστόρηση της λαογραφίας και της πολιτιστικής μας παράδοσης.

Είναι, λοιπόν, απαραίτητο, για την ασταμάτητη και απρόσκοπη πλεύση του να ανανεώσουμε τις συνδρομές μας έγκαιρα και ακόμα να γράψουμε νέους συνδρο-μητές.

"Τη Παναγίας τα δάκρυα"

Παν. Γ. Τανιμανίδης

Παναγίας.

Η πατροπαράδοτη και αυ-θόρμητη συμπάθεια και αδυνα-μία του λαού μας στην Παναγία του δημιουργούν μια ξεχωρι-στή και αδιάκοπη ευαισθησία και συγγένεια, με τον μητρικό κόσμο της Μαριάμ.

Ο Ελληνικός λαός βλέπει και φαντάζεται την Παναγία να υποφέρει, να πονά και να σκύβει κάθε τόσο, δακρυσμένη πάνω στην κατάντια της "Εικόνας του θεού" και να μισειτεύει για την επιστροφή του κάθε Ασώτου.

Από στοιχειώδη συναίσθηση της ηθικής καταπτώσεώς μας και από ανενανάληπτη εμπι-στοσύνη στο μητρικό της εν-διαφέρον, την οραματιζόμα-στε, την θέλουμε να δακρύνει μπροστά στο θανάσιμο κατρα-κύλισμα, την απανθρωπιά, τη σκληρότητα, την κακία, την α-πιστία και την αποστασία των ανθρώπων.

Στα βουρκωμένα της μάτια βλέπουμε να καθρεπίζεται η κατάντια μας: Ένας σπασίος αν-θρωποφάγος, θεομπαίκτης, θεομάχος, "θεοκτόνος", υβρι-στές των ιερών και των οσίων, στραγγαλιστής των ανθρωπί-νων δικαιωμάτων και νεκροθά-φτης της ανθρωπίνης αξιοπρέ-πειας.

Το δάκρυ που άηλοτε συ-γκλονίζει κι άηλοτε γονατίζει και ουρανούς που άηλοτε συ-νεφέρει και φρονηματίζει.

Το δάκρυ που εξαγγίζει και γίνεται λουτρό "παλιγγενεσίας" του καθαρμού, το δάκρυ που ξεπηδά κρυστάλλινο από τον χώρο της στοργής του πόνου και της χαράς, το πρωτογνώρι-σε ο κάθε άνθρωπος μέσα στον καθρέφτη των ματιών της μά-νας του.

Ιδιαίτερα όμως ο κάθε πραγ-ματικός χριστιανός θέλει να σ-νακρύνει αυτό το ληρωτικό δάκρυ, της αγάπης και της συ-μπόνιας, της μεσίτευσης και της θείας Προσευχής, μέσα στα δα-κρυσμένα μάτια της Παναγίας.

Π' αυτό είναι ποηύ χαρακτη-ριστική και διδακτική αυτή η ψυχική και συναισθηματική επι-κοινωνία και συνάντηση των χριστιανών με τα δάκρυα της

